

## DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.286/2015/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Tamás és Dr. Gyüre Ügyvédi Iroda (címe., ügyintéző: Dr. Tamás Ildikó ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (címe, tartózkodási helye: ....) I. rendű, II. rendű felperes neve (címe) II. rendű, III. rendű felperes neve (címe) III. rendű, IV. rendű felperes neve (címe) IV. rendű, V.rendű felperes neve (címe) V. rendű, VI.rendű felperes neve (címe) VI. rendű és VII.rendű felperes neve (címe) VII. rendű felpereseknek - a P-né G. I. M. jogtanácsos által képviselt ..... Rendőr-főkapitányság (címe) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indult perében a Miskolci Törvényszék 10.P.20.417/2014/34. szám alatt meghozott ítélete ellen az alperes részéről 35. sorszám alatti fellebbezése folytán meghozta a következő

### í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti; fellebbezett részét részben megváltoztatja. Mellőzi annak a megállapítását, hogy az I.-VII. rendű felperesek 2012. november 30-i előállításával és őrizetbe vételével az alperes megsértette az I.-VII. rendű felperesek emberi méltóságát, továbbá ezáltal a gyülekezéshez és véleménynyilvánításhoz fűződő személyiségi jogát is. Az alperes által az I., II., IV., V., VI. és VII. rendű felpereseknek személyenként fizetendő nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét 150 000 (Százötvenezer) forintra, a III. rendű felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét 300 000 (Háromszázezer) forintra leszállítja, amely tőkeösszegek után a törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetésének kezdő időpontja 2012. december 1. Mellőzi az alperes perköltség megfizetésében marasztalását, és úgy rendelkezik, hogy a peres felek az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni. Mellőzi az I., II., III., IV., V. és VI. rendű felperesek eljárási illeték megfizetésében marasztalását, és úgy rendelkezik, hogy az állam 276 000 (Kétszázhatvenhatezer) forint le nem rótt eljárási illetéket visel. Megállapítja, hogy a VII. rendű felperes az általa lerótt 36 000 (Harminchatezer) forint eljárási illetéket az illetékes adóhatóságtól visszaigényelheti. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban felmerült költségeiket a peres felek maguk kötelesek viselni.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 368 000 (Háromszázhatvannyolcezer) forint összegű fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

### I n d o k o l á s :

2012. november 30-án a felperesek hallgatóként részt vettek a „**X** Polgári Egyesület” által szervezett sajtótájékoztatón, amely befejezését követően „**Sz. J.**” feliratú mellényt viselve, a járőröknek a bűnözés visszaszorításáról szóló szórólapokat osztogattak. Ezt követően rövid időn belül az alperes munkatársai a felpereseket igazoltatták, ruházatukat átvizsgálták, majd közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése szabálysértésének a gyanújával őrizetbe vették, és a ..... Rendőrkapitányság fogdájába szállították, ahonnan 2012. december 1. napján bilincsben, vezetősíjon bíróság elé állították. A III. rendű felperest megelőzően a fogdából orvosi vizsgálatra a .... Megyei Kórház Sürgősségi Osztályára ugyancsak bilincs és vezetősíj alkalmazásával kísérték.

A Miskolci Járásbíróság a 2012. december 1. napján kelt 2.Sze.7581/2012/2. számú végzésével megállapította, hogy a felperesek elkövették a közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése szabálysértését, a felperesekkel - és más, velük együtt további hat eljárás alá vont személlyel - szemben 2 nap elzárást szabott ki, egyben beszámítva a szabálysértési őrizetben töltött időt, elrendelte szabadlábra helyezésüket. A Miskolci Törvényszék, mint másodfokú bíróság azonban a 2013. január 4. napján kelt 14.Szef.75/2012/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte, és a szabálysértési eljárást - valamennyi felperest érintően - megszüntette. A másodfokú végzés indokolásában kiemelte, hogy a felperesek tevékenysége nem járőrözés jellegével, bűnelkövetők megfigyelése vagy a bűnelkövetőkkel szembeni tetteges fellépés érdekében történt, hanem kizárólag szórólapok osztogatása céljából; a tényállásban kifejtett magatartások - gyűlés tartása, majd négy fős csoportokban történő séta - nem minősült közbiztonsági tevékenységnek, és nem is volt alkalmas közbiztonsági tevékenység látszatának keltésére sem.

A Független Rendészeti Panasztestület a 119/2013 (IV.30.), a 199/2013 (VII.3.), a 225/2013 (VIII.1.) és a 226/2013 (VIII.1.) számú állásfoglalásaiban az I., II., III. és V. rendű felpereseket érintően úgy találta, hogy a rendőrök oldalán intézkedési kötelezettség keletkezett, az igazoltatás jogszerű volt, ennek következtében a személyes adatok védelméhez fűződő alapjog megsértése nem valósult meg; az előállítás jogalapja, az intézkedés arányos volt, a személyes szabadsághoz fűződő alapvető jogot sem sértették meg. A rendelkezésre álló adatok alapján azonban az átkíséréskor végrehajtott bilincselés miatt - amely szükségtelen volt, annak indokoltságára a rendőrségi dokumentumok semmilyen adatot nem tartalmaztak - az emberi méltósághoz való alapvető jog megsértése valósult meg.

Az országos rendőr-főkapitány a .... számú határozatával elutasította a panaszokat azzal az indokolással, hogy a bilincs és vezetősíj alkalmazására megalapozottan, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. §-ának (7) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelően került sor: 14 rendőr a bíróság épületébe 13 főt kísért át, a nyílt tárgyalás a közvélemény érdeklődését kiváltotta, azon a média munkatársai, a családtagok, egy párt és a **X** Polgárőr Egyesület szimpatizánsai is részt vettek, a nagy érdeklődésre tekintettel a szökés elősegítésének a lehetősége közvetlenül fennállt.

A felperesek módosított keresetükben kérték annak a megállapítását, hogy azzal, hogy az előzetesen bejelentett és meghirdetett sajtótájékoztatót követően munkatársai a

felpereseket igazolták, ruházatukat átvizsgálták, majd megbilincseltek és őrizetbe vették, a következő napon bilincsben a bíróság elé állították - ezen felül a III. rendű felperest kórházba is bilincsben kísérték - az alperes megsértette az emberi méltósághoz, gyülekezéshez, véleménynyilvánításhoz, testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi jogait; kérték az alperes kötelezését magánlevélben elégtétel adására; kérték az alperes kötelezését nem vagyoni kártérítés címén az I., II., IV., VI., VII. rendű felperesek javára 600 000 Ft, a III. rendű felperes javára 1 000 000 Ft tőke és 2012. november 30-tól járó törvényes mértékű késedelmi kamatai, valamint a perköltség megfizetésére.

Az alperes ellenkérelmében - jogellenesség hiányára hivatkozással - a kereset elutasítását, a felperesek perköltségében marasztalását kérte.

Az elsőfokú bíróság 34. sorszámú ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette az I.-VII. rendű felperesek emberi méltóságát azzal, hogy bilincsben, vezetősíjon kísérték át őket a 2012. december 01-jén megtartandó bírósági tárgyalásra, továbbá, hogy az őrizetbevételt követően a III. rendű felperest ugyanilyen módon kísérték át a..... Megyei Kórházba orvosi vizsgálatra. Megállapította, hogy az I.-VII. rendű felperesek 2012. november 30-i előállításával és őrizetbevételével az alperes megsértette az I.-VII. rendű felperesek emberi méltóságát, továbbá ezáltal a gyülekezéshez és véleménynyilvánításhoz fűződő személyiségi jogát is. Megállapította, hogy az I.-VII. rendű felperesek testi épséghez és egészséghez fűződő jogát is megsértette az alperes a fenti őrizetbevételével. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I., II., IV., V., VI. és VII. rendű felpereseknek személyenként 500 000 Ft-ot, továbbá a III. rendű felperesnek ugyanilyen módon 800 000 Ft-ot és annak 2012. november 30. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatait. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül az I.-VII. rendű felperesekhez intézett magánlevél formájában a fentiekben megállapított személyiségi jogsértésekért kérjen elnézést. Az I., II., IV., V. és VI. rendű felpereseket személyenként 3 600 Ft, a III. rendű felperest 12 000 Ft le nem rótt eljárási illeték az államnak, külön felhívásra való megfizetésére kötelezte, míg megállapította, hogy az ezen felül fennmaradó 210 000 Ft le nem rótt eljárási illetéket az állam viseli. Az alperest kötelezte arra, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.-VI. rendű felpereseknek bruttó 802 400 Ft, míg a VII. rendű felperesnek bruttó 30 000 Ft összegű perköltséget. Ezt meghaladóan az I.-VII. rendű felperesek keresetét elutasította.

Az első fokú ítélet indokolása szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapítható volt, hogy a jogszerű eljárásra tekintettel az igazoltatással, a ruházat átvizsgálásával kapcsolatosan személyiségi jogsértés nem valósult meg. A 2012. november 30-i eseményekkel kapcsolatban pedig nem volt bizonyított, hogy akkor megbilincselés történt. Bizonyításra került azonban, hogy 2012. december 1-jén valamennyi felperes nadrágszíj és cipőfűző nélkül, velük szemben vezetősíj és bilincs alkalmazásával a bíróságra történő átkísérése során, valamint a III. rendű felperes tekintetében az őrizetbe vétel napján bilincs és vezetősíj alkalmazásával a ..... Megyei Kórházba történő bekísérése során az alperes megsértette a felperesek emberi méltóságát. Kényszerítő eszköz alkalmazására az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján kerülhetett sor, de mindig az ügy konkrét körülményeinek mérlegelésével, az adott elkövetői magatartás figyelembe vételével,

egyediesített módon kell történnie a kényszerítő eszköz alkalmazásáról való döntésnek. A szabálysértési eljárás anyagából nem volt megállapítható, de az alperes sem tett arra vonatkozó tényelőadást, hogy a felperesek nem tettek volna eleget az intézkedő rendőrök utasításainak; ezzel szemben nem tanúsítottak ellenszegülést, szökésre és támadásra irányuló magatartást, ezért bilincs alkalmazására nem volt szükség. A hivatkozott szökés lehetőségének megelőzésére irányuló indokok sem voltak alaposak: önmagában az a hivatkozás, hogy nagy érdeklődésre tartott számot a perbeli sajtótájékoztató, és önmagában a szökés elősegítésének lehetősége közvetve alapot adott a bilincs és vezetősíj alkalmazásának elrendelésére, nem volt helytálló, a kényszerítő eszközök használata indokolatlan és az arányosság követelményét sértő volt. Az alperes mérlegelési jogköre a bilincs alkalmazásával összefüggésben jogszabályi felhatalmazottságon alapult ugyan, de nem lehet döntő szempont a hatalom kényelme, ezzel szemben az az intézkedés a legalkalmasabb, legmegfelelőbb és legcélszerűbb, amely még szükséges és elégséges az elérni kívánt cél megvalósulásához. Mindezen magatartásaival az alperes megsértette az I.-VII. rendű felperesek emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát. Az emberi méltóság sérelme ezen felül az őrizetbe vétellel és ezzel szükségképpen együtt járó szabadságelvonással is megvalósult, tekintettel arra - hivatkozva a Kúria Pfv.IV.21.545/2012/4. számú ítéletének indoklására -, hogy a szabálysértési ügyben eljáró bíróság jogerősen a szabálysértési eljárást megszüntette, emiatt nem lehetett jogszerű az őrizetbe vétel, az előállítás, valamint az őrizetben tartás sem, ezért az elsőfokú bíróság ebben a vonatkozásban is megállapította az I.-VII. rendű felperesek emberi méltóságának a megsértését. Az utóbbi magatartások sértették a felperesek az Alaptörvény VIII. és IX. cikkeiben rögzített gyülekezési és véleménynyilvánítási jogát, mivel a sajtótájékoztatót követően a másnapi lakossági fórumot hirdető és népszerűsítő szórólap osztogatását az alperes állományába tartozó rendőrök megakadályozták; valamint az Alaptörvény XX. cikkében szabályozott testi épséghez és egészséghez fűződő jogát, mivel az őrizetbe vétel és a fogdán tartás a felperesekre nyilvánvaló terhet rótt.

A személyiségi jogsértések megalapozták a felperesek nem vagyoni kártérítés iránti keresetét is. Az összecszerűség megállapítása során az elsőfokú bíróság a felperesek az alperes által kétségbe nem vont személyes előadásából tényként állapította meg, hogy az események nagy számú, minimálisan 100-150 fő szeme láttára folytak, a járókelőkben kétséget, esetlegesen megbotránkoztatást keltett az intézkedés foganatosítása, továbbá a felperesek a családi körükben és a barátaikban keltett ellenérzések kapcsán való magyarázkodás miatt hátrányokat szenvedtek el, alvási nehézségeik voltak, mindezen felül a III. rendű felperes vonatkozásában megalázó helyzet volt a megyei kórházba megbilincselve történő bekísérés is. A körülmények mérlegelése alapján - hivatkozva a Kúria Pfv.IV.21.545/2012/4. számú ítéletében két napos szabadságelvonásért, mint köztudomású tényért megítélt 300 000 Ft nem vagyoni kártérítésre - a sérelem kompenzálására az I., II., IV., V., VI. és VII. rendű felperesek tekintetében 500 000 Ft, a III. rendű felperes tekintetében 800 000 Ft tőkeösszeget talált indokoltnak, amely után a káresemény napjától az alperest a törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetésére is kötelezte.

A 2014. március 14. napjáig hatályos Ptk. (a továbbiakban: Ptk.) 84. §-a (1) bekezdésének c) pontja alkalmazásával kötelezte az első fokú ítélet az alperest arra, hogy magánlevélben kérjen elnézést a felperesektől.

Az elsőfokú bíróság mellőzte a műveletvezető parancsnok és az eseményekről videót készítő, alperesi állományba tartozó tanú meghallgatására vonatkozó alperesi indítvány teljesítését, mivel a videofelvétel a bizonyítási eljárás része lett, továbbá szükségtelen volt annak a vizsgálata, hogy mit közvetítettek az intézkedő rendőrök a vezetőknek a történetekről, a személyiségi jogsértés ténye önmagában azon alapult, hogy utóbb a bíróság a szabálysértési eljárást megszüntette.

A perköltségről rendelkezés során az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. §-a (1) bekezdésének f) pontja szerinti tárgyi illeték-feljegyzési jogos eljárásban az I., II., III., V. és VI. rendű felperesek teljes személyes költségmentességben részesültek, a VII. rendű felperes 36 000 Ft eljárási illetéket lerótt. A pertárgy értékét az I., II., IV., V., VI. és VII. rendű felperesek tekintetében 600 000 Ft-ban, a III. rendű felperes tekintetében 1 000 000 Ft-ban állapította meg, és a pernyertesség arányához viszonyítottan a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket a pervesztességükhöz igazodó kereseti illeték megfizetésére, míg a fennmaradó illeték állam általi viseléséről rendelkezett. A perköltség részeként az I.-VI. rendű felperesek vonatkozásában a csatolt megbízási szerződésre figyelemmel 480 000 Ft + Áfa ügyvédi munkadíjat, öt tárgyaláson való megjelenéssel 130 000 Ft költséget, autópálya költség és parkolási díj címén összesen 30 000 Ft költséget, továbbá a VII. rendű felperes javára elszámolt, általa lerótt 32 400 Ft illeték összegét, mind összesen 802 400 Ft perköltséget állapított meg, amely megfizetésére kötelezte az alperest. Az alperes jogtanácsosának munkadíját elenyésző mértékű pernyertességére tekintettel 30 000 Ft-ban állapította meg, mely összeget beszámított a felperesi perköltségbe, ezért ebben a részben mellőzte a felperesek marasztalását.

Az első fokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az ítélet megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását, a felperesek első- és másodfokú perköltségében marasztalását. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban előadott azon álláspontját, hogy személyiségi jogsértés nem valósult meg. Helytelen volt az az ítéleti hivatkozás, hogy az alperes felelősségét önmagában megalapozza, hogy a Miskolci Törvényszék 142.Szef.75/2012/2. sorszámú végzésével hatályon kívül helyezve az elsőfokú végzést, a felperesekkel szemben a szabálysértési eljárást megszüntette. Ezzel szemben a helyszínen jelen lévő rendfenntartó erők rendelkezésére álló adatok alapján nem volt kizárható, hogy a felperesek magatartásukkal megvalósították a közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzésének szabálysértését, ezért jogszabályban rögzített intézkedési kötelezettségük alapján az igazoltatás és a ruházat átvizsgálása - mint ahogy azt a helyes első fokú ítéleti indokolás is tartalmazta - jogszerű volt, de ebből következően jogszerűek voltak a további cselekmények is: mivel a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs.tv.) ezen szabálysértés tekintetében lehetővé teszi az elzárás alkalmazását, ezért helye volt bíróság elé állításnak, a személyi szabadság korlátozása így megfelelő jogalappal történt, a rendőri intézkedések nem kirívóan téves jogszabály-értelmezésen alapultak, így személyiségi jogsértést nem

valósították meg. Önmagában az a jogerős bírósági döntés, amely a szabálysértés megvalósulásának feltételeit nem találta megállapíthatónak, utóbb még nem tette jogellenessé a rendőrök intézkedését, tekintettel arra, hogy a szabálysértés feltételezése nem volt kirívóan téves. A bilincs és vezetősíj alkalmazása tekintetében arra mutatott rá, hogy annak elrendelésére megalapozottan, a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően került sor, figyelemmel arra, hogy az eljáró bíró kérésére az eljárásban részt vevő 13 fő átkísérésére egyidejűleg került sor, a csoportos kísérést 14 rendőr fogatosította, a tárgyalás nyílt volt, amely a közvélemény érdeklődését kiváltotta, azon a média munkatársai, a családtagok, egy párt és a **X** Polgárőr Egyesület szimpatizánsai részt vettek, a szökés elősegítésének lehetősége ezért közvetlenül fennállt. Felhívta a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 20.K.29.867/2013/5. számú ítéletének indokolását, amely szerint a bilincs alkalmazását őrzésbiztonsági szempontok alapozzák meg, mert az együttműködő magatartás és az eljárás alá vont személy azon ígérete, hogy nem fog megszökni, nem vezethet az őrzésbiztonsági rendszabályok szigorú rendelkezéseinek enyhítésére. Mindezekből következően megalapozatlan volt az az első fokú ítéleti indoklás, hogy a bilincs alkalmazása pusztán kényelmi szempontból történt, következésképpen aránytalan és személyiségi jogot sértő lett volna. A jogsértés hiánya a kártérítési felelősséget kizárja, ezzel együtt rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítás hiányában elfogadta a felperesek szubjektív állításait, és annak alapján határozott a kártérítés összegszerűségéről. Ezzel szemben a fogva tartás körülményei, a lelki megterhelés mértéke, a szabadságelvonás során szerzett esetleges betegségek nem kerültek bizonyításra. Hangsúlyozta, hogy a felperesek nem elítéltekkel kerültek egy zárkába, továbbá a zárka állapotára vonatkozó jogszabályokat az alperes betartotta. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság elutasította a rendőri intézkedés helyi parancsnokának és a dokumentációt készítő rendőrhadnagynak a tanúként történő meghallgatására vonatkozó indítványát.

A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az első fokú ítélet helyes indokai alapján történő helybenhagyását, az alperes másodfokú perköltségükben marasztalását kérték. Hangsúlyozták, hogy az elsőfokú bíróság részletes bizonyítást követően állapította meg a tényállást, és abból helyes jogkövetkeztetéseket vont le.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése értelmében fellebbezés hiányában nem érintette az első fokú ítéletnek a keresetet részben elutasító rendelkezéseit, míg a fellebbezést a következők szerint részben találta alaposnak:

Az elsőfokú bíróság a kérelem és ellenkérelem keretei között a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a bizonyítékoknak a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel és azok indokaival az ítélet tábla részben értett egyet.

Nem osztotta az ítélet tábla az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy az I.-VII. rendű felperesek 2012. november 30-i előállításával és őrizetbe vételével az alperes a személyiségi jog sérelmét eredményező jogellenes magatartást tanúsított, ezáltal megsértette az emberi méltósághoz, gyülekezéshez, véleménynyilvánításhoz, testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi jogokat.

Helytelen volt az a jogi érvelés, hogy önmagában a szabálysértési eljárás megszüntetése következtében utóbb jogszerűtlenné vált az őrizetbe vétel és az előállítás, valamint az őrizetben tartás.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A Szabs.tv. 171. §-a a közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése szabálysértés törvényi tényállását úgy határozza meg, hogy aki közterületen vagy nyilvános helyen olyan, a közbiztonság, közrend fenntartására irányuló tevékenységet végez, amelyre jogszabály nem jogosítja fel, vagy ilyen tevékenység látszatát kelti, szabálysértést követ el. A 179. § úgy rendelkezik, hogy ezen szabálysértés miatt szabálysértési elzárás büntetés kiszabásának is helye van. A törvény 73. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. Az (1a) bekezdés szerint a szabálysértési őrizetet rendőrségi fogdán kell végrehajtani.

A szabálysértési eljárás feladata annak a megállapítása, hogy az eljárás alá vont személy elkövette-e azt a szabálysértést, amely gyanúja miatt vele szemben az eljárást megindították, amennyiben igen, vele szemben milyen szankció alkalmazása indokolt, a szabálysértési felelősségről döntés a perbeli esetben a bíróságra tartozott. A kényszerintézkedés alkalmazásáról azonban az alperesi hatóságnak akkor kellett döntést hoznia, amikor értelemszerűen a szabálysértési felelősség megállapításra még nem került, annak jogszerűségét nem utólagosan, a felelősség megállapításának a tükrében, hanem abból a szempontból kell vizsgálni, hogy az intézkedés a fogatosításakor megfelelt-e a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek. Az ellenkező értelmezés ahhoz a nyilvánvalóan nem támogatható helyzethez vezetne, hogy a felelősség megállapításának a hiányában utóbb minden, az eljárás megindításával, lefolytatásával kapcsolatban alkalmazott kényszerintézkedés jogellenesnek minősülne. Ennek ellentmondana - többek között - a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 580.-584. §-ában szabályozott kártalanítás intézménye, amely *jogszerűen* elrendelt kényszerintézkedések fogatosítása esetén határozza meg meghatározott feltételek - így nyomozás megszüntetése, terhelt felmentése - esetén az állam kártalanítási kötelezettségét, a speciális kártalanítási felelősség meghatározására nyilvánvalóan nem lenne szükség, ha a terhelt felmentésével a kényszerintézkedés *e/ve* jogellenessé „válna”.

A személyiségi jogsértések és a károkozás általános tilalmával szemben a közhatalmi jellegű kényszercselekmények számos esetben szükségképpen az intézkedések által érintettek személyében és vagyonában hátrányt okoznak: a közhatalmi tevékenység, mulasztás felelősségének alapja ezért elsődlegesen a jogszabályi felhatalmazás, amely során abban kell állást foglalni, hogy a személyiségi jogot érintő magatartásra vonatkozó jogszabályi rendelkezésnek megfelelt-e az adott eljárás.

A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a hatósági - így szabálysértési - eljárás során tett jogcselekmények - amennyiben törvényesek - nem alapozhatják meg a személyhez fűződő jogok sérelmét, mivel az állam működése és a társadalom védelme érdekében az irányadó jogszabályok maguk határozzák meg az emberhez fűződő jogok korlátozásának törvényes lehetőségét. Önmagában a hatósági eljárás kezdeményezése, a feljelentés megtétele - valamint a hatósági eljárás során tett nyilatkozatok - személyiségi jogvédelmet nem indokolnak. A hatóság előtti eljárás kezdeményezése személyiségvédelmet nem alapoz meg annak javára, aki ezen eljárás alanya. Arra csak az ad alapot, ha a hatósági eljárás kezdeményezésére, valamint a hatósági eljárás során tett nyilatkozatokra bizonyítottan a rendeltetésszerű joggyakorlás körén kívül eső, visszaélészerű joggyakorlás keretében került sor, illetve ha az az adott eljárás tárgyára nem tartozó és személyiségi jogi sérelmet megvalósító többlet elemeket tartalmaz. (BDT 2007.1664, BDT 2008.1776., EBH 2002.624.).

A perbeli esetben azt kellett megítélni, hogy felmerülhetett-e az intézkedő rendőrökben a közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzésének gyanúja, és ez alapján jogszerű volt-e az eljárás alá vont felperesek őrizetbe vétele. A bűnözés visszaszorításáról szóló sajtótájékoztatón a lakossági önszerveződésre felhívó szórólapok egységes ruházatban történő kiosztása - még ha alaptalanul is -, de felvethette a közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése szabálysértés elkövetésének a gyanúját. Jogértelmezési kérdésnek minősíthető, hogy a felperesek cselekménye a törvényi rendelkezés hatálya alá vonható-e vagy sem. A jogszabályi rendelkezés alapján nem tekinthető kirívóan okszerűtlennek, nyilvánvalóan tévesnek az alperes által elfoglalt azon álláspont, amely alapján az eljáró rendőri szerv a szabálysértés elkövetésének alapos gyanúját fennállónak minősítette. Az a körülmény, hogy az eljáró bíróság utóbb eltérő jogértelmezésre helyezkedett, nem teszi utólag jogellenessé az elrendeléseket a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő rendőri cselekményeket. Mivel pedig a szabálysértés miatt van helye eljárás kiszabásának, ebből következően gyorsított bírósági eljárásnak, ezért alkalmazható volt az őrizetbe vétel. A szabálysértési őrizetet rendőrségi fogdán hajtották végre, és haladéktalanul a felpereseket bíróság elé állították, az észlelt felperesi cselekményhez igazodóan az előállítás és őrizetbe vétel a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, a szükséges és arányos mértékben történt, a személyiségi jog sérelme ebben a részben nem valósult meg.

Az előzőekben kifejtettek alapján az ítélőtábla úgy találta, hogy az alperes szolgálati állományába tartozó alkalmazottainak az eljárása a szabálysértés észlelése, az ahhoz kapcsolódó intézkedés, a szabálysértési eljárás kezdeményezése, az őrizetbe vétel során jogszerűnek, megfelelőnek minősült, és nincs olyan többlettényállási elem, ami ezen kényszerintézkedések tekintetében a személyiségi jogvédelmet megalapozná. A jogellenesség hiánya pedig a személyiségi jogsérelem szankcióira alapított igényt ebben a részben alaptalanná tette, ezért nem volt helye annak a megállapításának, hogy az I.-VII. rendű felperesek 2012. november 30-i előállításával és őrizetbe vételével az alperes megsértette az I.-VII. rendű felperesek emberi méltóságát, továbbá ezáltal a gyülekezéshez és véleménynyilvánításhoz fűződő személyiségi jogát.

Az ítélőtábla osztotta az elsőfokú bíróságnak a bilincsből, vezetékszíjon átkísérések tekintetében kifejtett jogi álláspontját.

Az Rtv. 48. §-a értelmében a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására, ellenszegülésének megtörésére.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011 (IX.22.) BM rendelet 41. §-ának (1) bekezdése szerint bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

A szabálysértési iratanyagból megállapíthatóan a bilincselésre az Rtv. 48. §-ának c) és b) pontja, azaz a szökés és a támadás megakadályozása érdekében került sor.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alátámasztották a felperesek álláspontját annyiban, hogy velük szemben a bilincs és vezetősíj alkalmazása az intézkedéssel elérni célhoz viszonyítottan aránytalan és szükségtelen volt. A felperesek együttműködő magatartást tanúsítottak, a rendőri utasításokkal szembeni ellenszegülésükre nincs adat. A szökés közvetett elősegítésére hivatkozás egyrészt a fenti jogszabályi rendelkezésekbe nem sorolható, másrészt a feltételezés szintjén maradt, azt objektív körülmény nem támasztotta alá. A kényszerintézkedés alkalmazásának a szükségessége az eljárás körülményeiből nem következik.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat.

A fentebb kifejtettek szerint az ahhoz szükséges feltételek fennállásának hiányában nem kerülhetett volna sor jogszerűen bilincselés - és vezetősíj - alkalmazására a felperesekkel szemben. A szökés és a támadás veszélye nem állt fenn, az eljárás alá vont személyek együttműködőek voltak, ebből következően a bilincselés kényszerintézkedés alkalmazása alkalmas volt a felperesek emberi méltóságának a megsértésére, ezért helytálló volt az elsőfokú bíróság rendelkezése ebben a részben a személyiségi jogsértés megállapításáról, és ehhez igazodóan az alperes elégtétel adására kötelezéséről.

Az emberi méltóság megsértése miatt a nem vagyoni kártérítés jogalapja fennáll; az alperes a kártérítési felelősség alól kimenteni magát nem tudta, mivel a bilincs és vezetősíj alkalmazásának a jogszabályi feltételei nem álltak fenn, így sérült mind a

jogszabályi mérce, egyben a szükségtelen kényszerítőeszköz használata folytán a gondossági mérce is.

A Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja alkalmazásával a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A nem vagyoni kártérítés jogintézményének a lényege, hogy a károkozó jogellenes magatartása következtében olyan hátrányok keletkeznek, amelyek kompenzálása, elvileg egyenértékű lehetőségek biztosítása révén, pénzbeli kártérítéssel megvalósítható.

Az immateriális sérelmek mértéke nem állapítható meg objektív mérce szerint, az minden esetben a bírói mérlegelésen alapul, amelynek során azonban az egyedi körülmények gondos és részletes mérlegelése mellett, a mértéktartás követelményének megfelelően, igazodni kell a jogalkalmazás kialakult gyakorlatához. Az igényt érvényesítő jogosultakat ért hátrányokat - a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése alapján - egyes köztudomású tények figyelembe vételével gondosan értékelni kell, és a hátrányok összevetésével kell, a kialakult bírói gyakorlatra is figyelemmel, meghatározni a nem vagyoni kárpótlás azon összegét, amely alkalmas a sérelem hozzávetőleges kompenzálására.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítéssel összefüggő jogvita elbírálásához szükséges körben a bizonyítási eljárást lefolytatta, a rendőri intézkedés helyi parancsnokának és a dokumentációt készítő rendőrhadnagynak a tanúként történő meghallgatására vonatkozó indítvány teljesítését a Pp. 3. §-ának (4) bekezdése értelmében helytálló indokokkal mellőzte, a feltárt tényállás alapján a jogsérelem folytán bekövetkezett és a bizonyítás eredményeként feltárt hátrányokat, következményeket megfelelően határozta meg. Arra ugyan helytállóan hivatkozott a fellebbezésében az alperes, hogy a bilincsben átkíséréssel okozati összefüggésben a felperesek nem bizonyították pszichés, fizikai egészségkárosodást, munkahelyi, baráti, családi kapcsolataik visszafordíthatatlan romlását. A nyilvánosság - éppen az alperes által hivatkozott - széles körű érdeklődését kiváltó szabálysértési eljárásban az eljárás alá vont személynek bilincsben és vezetősíjjon a bíróság elé állítása, valamint kórházba átkísérése azonban köztudomásúlag az érintett személyiségét olyan mértékben érintette hátrányosan, amely sérelem kompenzálására nem vagyoni kártérítés alkalmazása indokolt.

A nem vagyoni kártérítés összegét azonban az elsőfokú bíróság túlzott mértékben határozta meg. A helyesen felhívott bírósági gyakorlatra figyelemmel, az egységes ítélezés elősegítése céljából, a mértéktartás követelményének alapul vételével - hivatkozva továbbá a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.515/2012/12. számú ítéletére, amely garázdaság gyanújával indokolatlanul bilincs alkalmazásával bíróság elé állított és orvosi vizsgálatra szállított felperesek javára az emberi méltóság sérelmének kompenzálására 50 000 Ft összeget talált alkalmasnak - a felpereseknek okozott és a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése alapján a köztudomás szerint is elfogadható hátrányok kiküszöböléséhez a nem vagyoni kártérítés összegét az ítéltábla az I., II., IV., V., VI. és VII. rendű felperesek esetében személyenként 150 000 Ft-ban, míg a III. rendű felperes esetében 300 000 Ft-ban

állapította meg, mert ezek az összegek szükségesek, de elégségesek a felpereseket ért sérelem kompenzálására, ezért az első fokú ítéletben nem vagyoni kártérítés címén megítélt marasztalást ezen tőkeösszegekre leszállította. A Ptk. 360. §-ának (1) bekezdése szerint a kártérítés a kár bekövetkezésekor esedékes, ennek megfelelően módosította az ítélet tábla a törvényes mértékű késedelmi kamatok megfizetésének kezdő időpontját a személyiségi jogsértés napjára.

Mindezek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a fentiek szerint részben megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta.

Az ítélet részbeni megváltoztatása következtében módosultak a pernyertesség-pervesztesség arányai, ezért az ítélet tábla megváltoztatta az első fokú ítéletnek a kereseti illeték és a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseit. A személyiségi jogi perekben kialakult bírói gyakorlat szerint, amennyiben a felperesek felróhatóságtól független (objektív) és felróhatóságtól függő (szubjektív) szankciókat is érvényesítenek, úgy a pertárgy értéke határozatlan, kivéve, amennyiben ennek az Itv. 39. §-a (3) bekezdésének b) és c) pontja szerint meghatározott összegénél a követelt nem vagyoni kártérítés (sérelemdíj) tőkeösszege magasabb. Ennek értelmében helyesen határozta meg az elsőfokú bíróság a pertárgy értékét az I., II., IV., V. és VI. rendű felperesek vonatkozásában 600 000 Ft, a III. rendű felperes vonatkozásában 1 000 000 Ft összegben. A 2. és 34. sorszámú végzések által az I., II., III., V. és VI. rendű felperesek részére engedélyezett teljes személyes költségmentességnek, míg az alperes az Itv. 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerinti személyes illetékmentességének az a következménye a Pp. 84. §-ának (3) bekezdése alapján, hogy pervesztességük mellett sem kötelesek az állam által előlegezett kereseti illeték viselésére. Mindebből következően egyedül a III. rendű felperes lenne kötelezhető illeték fizetésére, azonban az emberi méltóságához fűződő személyiségi jog megállapítására figyelemmel határozatlan pertárgy részében való pernyertessége alapján mentesítette az ítélet tábla az illetékfizetési kötelezettség alól, ebből következően a teljes, összesen 276 000 Ft kereseti illeték maradt az állam terhén. A VII. rendű alperes az Itv. 62. §-a (1) bekezdésének f) pontja szerint tárgyi illeték-feljegyzési jogos eljárásban szükségtelenül rótt le 36 000 Ft fellebbezési illetéket, amelyet az Itv. 80. §-ának (1) bekezdés f) pontja alapján az illetékes adóhatóságtól igényelheti vissza.

A felperesek keresete eredményre vezetett a bilincsből bíróság elé állítás és a kórházba átkísérés során az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogsértés megállapítása és ehhez kapcsolódó elégtételadásra kötelezés, és kisebb mértékben a nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti részben, míg eredménytelen maradt a sajtótájékoztatót követően igazoltásuk, ruházatuk átvizsgálása, megbilincselésük, őrizetbe vételük, bíróság elé állításuk folytán az emberi méltósághoz, gyülekezéshez, véleménynyilvánításhoz, testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi jogaik megértésének megállapítása és ehhez kapcsolódó elégtételadásra kötelezés, valamint nagyobb mértékben a nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti részben. Mindezen felül az ítélet tábla a perköltségként érvényesíthető, a felperesi jogi képviselő megbízási szerződésében meghatározott díj mérséklését találta indokoltnak a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 2. §-ának (2) bekezdése szerint, mivel az nem állt arányban a pertárgy értékével és az indokolt ügyvédi tevékenységgel. Összességében az ítélet tábla indokoltnak tartotta a Pp. 81. §-a (1)

bekezdése második fordulatának alkalmazását, mivel úgy találta, hogy a pernyertesség-pervesztesség aránya és az előlegezett költségek között nem volt számottevő különbség, ezért úgy rendelkezett, hogy a peres felek az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni.

A másodfokú eljárásban az alperes fellebbezése részben vezetett eredményre; az I., II., III., V. és VI. rendű felperesek részére engedélyezett teljes személyes költségmentességből és az alperes személyes illetékmentességéből, valamint a IV. rendű felperes részleges, a határozatlan pertárgyértéket elérő pernyertességéből következően a Pp. 84. §-ának (3) bekezdése szerint mellőzte a felek illeték fizetésében marasztalását, és úgy rendelkezett, hogy a teljes, az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése szerinti 368 000 Ft összegű fellebbezési illetéket az állam viseli.

A másodfokú eljárásban az alperes a fellebbezés részbeni eredményessége folytán részben lett pernyertes. A felperes és az alperesek pernyertességének és pervesztességének aránya között számottevő különbség nem volt, ezért az az ítéletábra a Pp. 81. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján akként rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségeit.

Debrecen, 2015. szeptember 24.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna s.k. bíró, Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő